

10. Resumé: Lykkelige Danmark?

Det må konstateres, at der ikke er kommet det forventede ud af det indre marked. Væksten og produktivitetstigningen er udeblevet, og priserne på produkterne i EU er ikke kommet tættere på hinanden. Priserne er heller ikke kommet tættere på produktionspriserne, som Adam Smith forventede, at det ville ske på et frit og åbent marked.

De høje priser og deres betydning

Der er sagt store ord om Danmark og danskerne: “Danmark er et af de rigeste lande i verden.” og “Danskerne er det lykkeligste folk i verden.”

Jeg skal være den sidste til at sætte spørgsmålstegn ved dette. Jeg har aldrig prøvet at sulte, og jeg kan ikke påstå, at jeg mangler noget materielt. Jeg kan ikke komme i tanke om nogen, jeg gerne vil bytte tilværelse med. Jeg er glad for mit liv, og jeg er glad for at bo i Danmark.

Danmark er et trygt land. Jeg frygter ikke at blive ramt af en bombe, jeg kan gå trygt hjem igennem parken om natten, børnene kan selv gå vejen til skolen, og de helt små kan efterlades i barnevognen foran caféen for en tid. Det er så længe siden, at der har været krig i Danmark, at det er svært at forholde sig til det. Jeg og de fleste andre lever et trygt og godt og lykkeligt liv i Danmark.

Det er bare ikke hele historien om Danmark. Der er en anden side og en grund til, at jeg har revet flere år ud af kalenderen for at skrive denne bog. Jeg tilhører en privilegeret elite. Selv i velfærdsstaten Danmark er der mange, der har det svært. Mange har så alvorlige problemer med at få hverdagen til at hænge sammen, at det er berettiget at kalde dem fattige. Det hører også med til billedet af Danmark, at der trods et rekordhøjt forbrug af såkaldte lykkepiller og anden antidepressiv medicin begås mange selvmord.

Og udviklingen går i den forkerte retning. Samtidig med, at de rigeste bliver endnu rigere, bliver de fattige endnu fattigere. Det kunne man godt bekymre sig lidt om. Eller endnu bedre: Det kunne man godt gøre noget ved!

Første skridt på vejen mod ændringer er at erkende problemerne. I de to første kapitler er de hovedproblemer, jeg vil løse eller i det mindste forklare, illustreret:

1. Priserne i Danmark er de højeste i EU.
2. De høje priser skaber alle mulige slags problemer for mange danskere.

Det er udgangspunktet, at vejen mod et lykkeligere samfund for dem, der har det værst, går via løsningen af ét grundlæggende problem: De høje forbrugerpriser. Det kan ikke siges mere præcist, end Forbrugerrådets direktør, Rasmus Kjeldahl, gjorde (side 25): “De høje forbrugerpriser er et reelt og stort problem. Hvis man virkelig skulle give danskerne en reallønsfremgang, så ville det mest effektive være at få konkurrencesituationen til at fungere ordentligt.”

Handel og konkurrence

Jeg påstår, at problemet med konkurrencesituationen og de høje priser kan løses, hvis politikerne sætter sig ind i, hvad der sker i den virkelige verden, og hvis de konfronterer veletablerede dogmer. Det er imidlertid ganske store hvis'er, og det første kræver en grundlæggende forståelse for den samfundsmæssige betydning af handel og konkurrence. Derfor de små introduktioner i kapitel 3 og 4.

Mange politikere forstår det ganske vist, men de glemmer det, når de stemmer for embedsmændenes lovforslag i Folketinget. Et stort "hvis" er konfrontationen med veletablerede dogmer, især dogmerne om, at vi kan have tillid til dommere og embedsmænd i Danmark. Det emne vil blive særligt belyst i resten af bogen.

EU og det indre marked

I 1986 var jeg begejstret for det europæiske projekt. Jeg tror, at en fælles domstol, der løser uenighederne, er bedre end de krige, der prægede Europas historie før EU. Opgøret med den udbredte protektionisme førte til stor vækst i Europa, men trods Fællesskabets enorme betydning er kendskabet til EU bekymrende ringe i befolkningen og blandt folketingsmedlemmerne på Christiansborg. Derfor har jeg gennemgået de grundlæggende regler og formål i kapitlerne 5-7.

Jeg må alligevel erkende, at det europæiske projekt er slået fejl, og det gør jeg på baggrund af en sammenligning af mål og resultater. Den økonomiske vækst er jo ikke steget, tværtimod. Se på side 13, hvordan det er gået.

Det var ventet, at øget handel på tværs af EU ville få priserne til at nærme sig hinanden, men se på side 21, hvordan det er gået. Den økonomiske teori stillede i udsigt, at priserne til forbrugerne ville nærme sig produktionspriserne, men det modsatte er sket. Derimod har overpriserne gjort enkelte producenter hovedrige, se blot hvad Kjeld Kirk Kristiansen har fået ud af at sælge de dyre Lego-klodser.

Den gode nyhed er, at det ikke behøver at være sådan. Der findes forklaringer, og der findes løsninger. Jeg er imidlertid ikke blandt dem, der lyttes til i økonomiske spørgsmål, og derfor er jeg nødt til at fortælle hele historien, selvom den er lang og til tider indviklet. Reelle ændringer kræver, at et vist antal politikere sætter sig så godt ind i virkeligheden, at de forstår, hvordan tingene hænger sammen.

Formue steget med 55 milliarder

Lego-koncernen er gået fra den ene økonomiske succes til den anden de seneste år, og det begynder nu for alvor at afspejle sig på den stenrige ejer Kjeld Kirk Kristiansens bankbog. Ifølge den årlige Forbes-liste over klodens rigeste milliardærer har han nemlig øget sin formue med otte milliarder dollars (55 milliarder kroner) siden sidste år. Hermed er hans private formue på i alt 21,1 milliarder dollars.